

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено
на засіданні катедри української мови
імені проф. Івана Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

«Термін, мова і суспільство. Культура наукового мовлення»,
що викладається в межах ОПП «Українська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 014. Середня освіта.
Спеціалізація 014.01. Середня освіта. Українська мова і література

Назва курсу	Термін, мова і суспільство. Культура наукового мовлення
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 014. Середня освіта. Спеціалізація 014.01. Середня освіта. Українська мова і література
Викладачі курсу	асист. Бутковська О.С., доц. Пілецький В. І.
Контактна інформація викладачів	oksana.butkovska@lnu.edu.ua vpilecky@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс «Термін, мова і суспільство. Культура наукового мовлення» є нормативною дисципліною зі спеціальності 014.01 "Середня освіта (Українська мова і література)" для освітньої програми "Середня освіта (українська мова і література)". Ця дисципліна викладається в 2 семестрі в обсязі 6 кредитів (ECTS).

<p>Коротка анотація курсу</p>	<p>Предмет поглиблює знання і навички студентів із лексикології та лексикографії, а також соціолінгвістики (їх свого часу формувала дисципліна «Соціолінгвістика: наука про мову та суспільство» для студентів 2 курсу), розширює підготовку майбутнього вчителя знаннями про функціонування мови в сучасному соціумі, формує професійну лінгвістичну компетентність студента про сутність та природу зв'язків між мовою та суспільством на підставі аналізу взаємодії таких категорій, як мова і закон, мова і статус мови, мова і соціальна група, мова і територія, мова і політика, розвиває критичне мислення студента та дає практичні навички аналізу явищ мовної дійсності в Україні.</p> <p>Курс забезпечує всебічне розуміння наукового стилю загалом та його лексики і синтаксису зокрема, а також готує студента філолога до засвоєння особливостей наукового мовлення.</p> <p>Завданням курсу є розвинути у студентів чуття наукової мови, виробити мовний смак, ознайомити їх з науковим стилем, розкрити особливості українського наукового мовлення, схарактеризувати властивості різноманітних наукових текстів.</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета курсу – на підставі теоретичних положень із лексикології, семантики, термінознавства та соціолінгвістики розкрити спектр питань про взаємодію мови і суспільства в історії та сьогоденні; допомогти студентові засвоїти основні процеси формування і становлення наукового стилю сучасної української мови, з'ясувати мовні особливості наукового стилю та виробити навички практичного використання набутих знань.</p> <p>Цілі: 1) проаналізувати підходи до аналізу понять <i>термін, терміносистема, термінологічне поле</i>; 2) розкрити історико-методологічні засади дослідження терміносистеми; 3) розглянути терміни, пов'язані з мовою та суспільством, у двох площинах (перша – це площина формальної структури термінів та терміносполук, тобто дериваційна (прості, похідні, складні терміни, термінологічні скорочення) і синтаксична (багатокомпонентні терміни), а друга – площина лексико-семантичної організації терміносистеми); 4) сформувати професійну лінгвістичну компетентність студента про сутність та природу зв'язків між мовою та суспільством на підставі аналізу взаємодії таких категорій, як мова і закон, мова і статус мови, мова і соціальна група, мова і територія, мова і політика та ін.; 5) розкрити аспекти зв'язку мови і соціуму на рівні суспільства та індивіда з урахуванням особливостей формування мовної культури спілкування; 6) обґрунтувати міждисциплінарний підхід до вивчення взаємодії мови та суспільства, використовуючи, зокрема, теоретичні положення з діалектології, ономастики, лексикології; 7) сформувати критичне мислення студента, який живе в умовах постійних дискусій про мову у час гібридної війни; 8) на основі аналізу особливостей функціонування термінів, пов'язаних з мовною політикою, сформувати базові знання студентів про суспільно-політичні реалії, пов'язані з українською мовною дійсністю; 8) засвоїти навички наукового мовлення; 9) читати, розуміти, аналізувати наукові тексти; 10) пояснювати закономірності та специфічні риси наукового стилю; 11) аналізувати типові відхилення від лексичних</p>

	та синтаксичних норм у наукових працях.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література до модуля I</p> <p>Бутковська О. Парадигматичні відношення в терміносистемі соціолінгвістики: семантична група «білінгвізм» (на матеріалі української, польської та англійської мов) / Оксана Бутковська // Мова і суспільство / гол. ред. Г. П. Мацюк. – Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2019. – Вип. 10. – С. 22-34. http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/2873</p> <p>Бутковська О. Терміни на позначення взаємодії мов у різних соціолінгвістичних традиціях / Оксана Бутковська // Мова і суспільство / гол. ред. Г. П. Мацюк. – Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2017. – Вип. 8. – С. 12–21. http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/1768</p> <p>Бутковська О. До проблеми аналізу метамови соціолінгвістики: методика поетапного моделювання термінологічного поля / Оксана Бутковська // Мова і суспільство / гол. ред. Г. П. Мацюк. – Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2016. – Вип. 7. – С. 7–17. http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/1582/1628</p> <p>Васильців О. С. Мікрополе <i>політична комунікація</i>: ядерна зона (на матеріалі української, польської та англійської мов) / О. С. Васильців // Studia Linguistica: зб. наук. праць. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. – Вип. 9. – С. 426–434. http://studies-linguistica.knu.ua/wp-content/uploads/2018/11/2016-9-426-434-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%86%D1%96%D0%B2-%D0%9E.%D0%A1.pdf</p> <p>Васильців О. С. Терміни на позначення взаємодії мови і політики (на матеріалі української, англійської та польської мов) / Оксана Васильців // Мова і суспільство / гол. ред. Г. П. Мацюк. – Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2015. – Вип. 6. – С. 35–45. http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/1737/1783</p> <p>Васильців О.С. Структурні особливості трикомпонентних термінів соціолінгвістики в українській, англійській та польській мовах / О. С. Васильців // Термінологічний вісник : зб. наук. пр. : у 2 ч. – К. : Ін-т укр. мови НАН України, 2015. – Вип. 3 (2). – С. 53–61. https://iul-nasu.org.ua/pdf/termvisnik/terv_2015_3(2)_9.pdf</p> <p>Васильців О. С. Особливості творення однокомпонентних термінів соціолінгвістики в українській та англійській мовах / О. С. Васильців // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми</p>

граматики і лексикології української мови : зб. наук. пр. / відп. ред. М. Я. Плющ. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 12. – С. 194–199.

<http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/22717/Vasytsiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Васильців. О. С. Структура дефініції соціолінгвістичного терміна в українській, англійській та польській мовах / Оксана Васильців // Мова і суспільство / гол. ред. Г. П. Мацюк. – Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2013. – Вип. 4. – С. 74–81.

<http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/1831/1885>

Васильців О. С. Явище синонімії соціолінгвістичних термінів в українській, англійській та польській мовах / Оксана Васильців // Studia Ucrainica Varsoviensia. – Варшава, 2016. – С. 43–51.

<http://31.186.81.235:8080/api/files/view/224848.pdf>

Гаращенко Л. Б. Аналітизм як тип термінологічної номінації. Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2012. Вип. 34. С. 223–228.

Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : навч. посібник. Київ : Вища шк., 1999. 207 с.

Дзябко Ю. М. Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2015. 20 с.

Дзябко Ю. М. Ядерна зона мікрополя «мовна політика» в українській та японській мовах. Мовні і концептуальні картини світу. Київ, 2012. Вип. 40. С. 35–39.

Дудок Р. І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках: монографія. Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 358 с.

Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи терміноутворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. Київ : КМ Academia, 2000. 218 с.

Єрмоленко С. Я., Бибиц С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Глумачний словник лінгвістичних термінів / ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.

Іваненко Н. В. Лексико-семантичне поле добро в українській та англійській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2007. 20 с.

Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація : монографія. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 297 с.

Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові : монографія. Київ : Наук. думка, 1984. 251 с.

Колган О. Структурні особливості термінів-словосполучень української гірничої термінології. Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. Донецьк, 2007. Вип. 15. С. 383–390.

Константинова О. В. Структурно-семантичні особливості термінів оподаткування в американському і британському варіантах сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук. : 10.02.04 / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 20 с.

Кочан І. Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія

- «Проблеми української термінології». Львів, 2008. № 620. С. 14–19.
- Кочан І. М. Синонімія у термінології. Мовознавство. Київ, 1992. Вип. 3. С. 32–34.
- Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 464 с.
- Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : навч. посібник. Київ : Академія, 2006. 424 с.
- Куделько З. Б. Антонімія в терміносистемі ринкових взаємин. Проблеми української термінології. Львів, 2004. С. 106-108.
- Куньч З. Й. Українська риторична термінологія: історія і сучасність : монографія. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. 216 с.
- Панько, Т. І., Кочан, І. М., Мацюк, Г. П. Українське термінознавство : підручник. Львів: Світ, 1994. 216 с.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава: Довкілля-К., 2008. 711 с.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2006. 716 с.

Додаткова література до модуля I

- Ажнюк Б. Європейська мовна хартія: переклад ключових термінів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2010. Вип. 8. С. 12-18.
- Ажнюк Б.М. Сучасні тенденції в розвитку слов'янської соціолінгвістичної термінології (статус мов). *Мовознавство*. 2013. № 2-3. С. 163-183.
- Алексієвець О. Історія та сучасність політичної лінгвістики. *Україна-Європа-Світ* : міжнар. зб. наук. праць. 2012. Вип. 9. С. 248–255.
- Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : навч. посіб. / О. Сербенська, М. Білоус ; за заг. ред. О. Сербенської. 2-ге вид., доповн. і перероб. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2011. 258 с.
- Антошкіна Л. І. Соціолінгвістика: навч. посібник / Л. І. Антошкіна, Г. М. Красовська, П. І. Сигеда, О. М. Сухомлинов. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. 355 с.
- Брага І. І. Перемикання кодів: основні напрями соціолінгвістичних досліджень. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2012. Т. 25 (64). № 1. Ч. 1. С. 238–242.
- Бурда Т. М. Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму: молодіжне середовище Києва : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2002. 22 с.
- Виноградова О. Комунікативна компетенція як соціолінгвістична проблема. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ls/2009_19/vinogradova.pdf
- Вусик Г. Типологія станів мовної ситуації в Центрально-Східній Україні в першій половині ХХ століття. Донецьк : Юго-Восток, 2007. 203 с.
- Горбатенко В. П. Пропаганда. *Політологічний енциклопедичний словник*. Київ, 2004. 736 с.
- Гуменюк Т. І. До питання про мовну стійкість в Україні. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Magisterium/Ms/2011_43/04_gumenyuk.pdf
- Демченко В. Мовне середовище. Екстралінгвістичний нарис

про Південь України : монографія. Херсон : АЙЛАНТ, 2001. 210 с.

Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Глумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.

Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1966. 135 с.

Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії : монографія. Вид. 2-е, випр. і доп. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток Лтд», 2007. 219 с.

Загнітко А., Кудрейко І. Соціолінгвістика: предметно-понятєвий апарат. *Вісник Львівського ун-ту*. Львів, 2009. Вип. 46. С. 16–26.

Кузнєцова Т. Соціолінгвістичні передумови впровадження «української мови (за професійним спрямуванням)» у навчальний процес. *Вісник СумДУ*. Суми, 2004. № 1(60). С. 5–7.

Лазаренко Л. О. Лексична інтерференція в усному румунському мовленні в Україні. *Мовознавство*, 1996. № 1–2. С. 32–38.

Лозинський Р. Мовна ситуація в Україні (суспільно-політичний погляд). Львів : Львів. нац. ун-т імені Івана Франка, 2008. 476 с.

Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ: Вид.дім “КМ Академія”, 2004. 163 с.

Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n35texts/35-zmist.htm>.

Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 242 с.

Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 212 с.

Мацюк Г. Теоретичні засади опису мовних ситуацій у контексті прикладної соціолінгвістики. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2009. Вип. 13. С. 66–70.

Мацюк Г. Соціологічний підхід до мови в українській лінгвістичній традиції. URL: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/visnyk/46_2009/46_2009_Macyuk.pdf

Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії і завдання. *Мова і суспільство*. 2010. Вип. 1. С. 5–20.

Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. Київ : Генеза, 2004. 736 с.

Нагорна Л. Політична мова: зміст і структура поняття. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2005. Вип. 7. С. 195–207.

Петренко В.В. Особливості визначення політичної мови. *Політичний менеджмент*. 2007. № 2. С. 16–24.

Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика : навч. посіб. для студентів ВНЗ, аспірантів, викладачів. Київ, 2008. 663 с.

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. Київ, 2006. 716 с.

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : Підручник. Полтава : Довкілля. Київ, 2006. 712 с.

Селіванова О. Проблема форм міксації мов у соціолінгвістиці. *Мова і суспільство*, 2011. Вип. 2. С. 3–10.

Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. Київ : Вища шк., 1974. 256 с.

Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і

правильно говорити. Львів : Світ, 1994. 152 с.

Соціологічний енциклопедичний словник / [ред.-укл. академік РАН Г. В. Осипов]. Київ : Вид-во НОРМА, 2000. 488 с.

Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соц. диференціація укр. мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.

Ставицька Л., Труб В. Суржик: суміш, мова, комунікація. *Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти* : зб. наук. пр. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. С. 32–120.

Тараненко О. Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі). *Мовознавство*. 2003. № 2–3. С. 30–55.

Ткаченко О. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 3–10.

Труб В. Явище суржику як форма просторіччя в ситуації двомовності. *Мовознавство*. 2000. №1. С.46–58.

Основна література до модуля II

Семенов О.М. Культура наукової української мови. К., 2010.

Додаткова література до модуля II

Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К., 2004.

Білоус М ., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. Львів, 2005.

Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська терм інологія і сучасність. Вип. IV . К., 2001. С. 11 - 14.

Жайворонок В.В. та ін. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посібник. К., 2006.

Зарицький М .С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник. К., 2004.

Кочерга О. Деякі міркування про ш ляхи і манівці розвитку української наукової термінології // Сучасність.1994, № 399-400. С. 173-182.

Культура мовлення вчителя-словесника. Луганськ, 2007.

Мацько Л.І., Сидоренко О.М ., Стилїстика української мови: Підручник. К., 2003.

Микитюк О.Р. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Навчальний посібник. Львів, 2014.

Михайлова О.Г., Сидоренко А.А., Сухопар В.Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посібник. Харків, 2000.

Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилїстичний аспект. К., 1997.

Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови. Навч. посібник. К., 2006;

Основи наукового мовлення. Навч. посібник. Черкаси, 2005;

Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство. Підручник. Львів, 2004.

Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. К., 2016.

Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ ст. Тернопіль, 2002.

Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О .Сербенська, З Терлак. К., 2004.

Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль, 2000. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси

	<p>Масенко. К, 2005. Українська термінологія і сучасність. Збірник наукових праць. Вип. УІ. 2005; вип. УІІІ. 2009. Ярема Степан. На теми української наукової мови. Львів, 2002.</p>
--	--

Тривалість курсу	Один семестр (6)
Обсяг курсу	Загальний обсяг 180 годин, у т. ч. 64 години лекційних і 116 годин самостійної роботи. 6 кредитів ЄКТС. 2 модулі.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен</p> <p>а) з н а т и:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) теорію термінознавства та лексикографії в аспекті добору та систематизації термінів для укладання навчальних термінологічних словників; 2) особливості взаємодії мови та суспільства; про реалізацію зв'язків між мовою та ідеологією / політикою / ідентичністю / індивідом / віком / статтю / соціально-професійною діяльністю/ місцем проживання; 3) основні етапи формування наукового стилю сучасної української літературної мови; 4) понятійний зміст основних поняття курсу: наукове мовлення, фахова мова, культура мови, науковий стиль, його специфічні риси і функції, підстили наукового мовлення і їхні жанри; 5) специфіку усного та писемного різновидів наукового мовлення, мовні особливості різних жанрів наукового мовлення; 6) особливості мовленнєвого етикету в сфері науки; 7) особливості формування та сучасного функціонування української наукової термінології <p>б) у м і т и:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) правильно застосовувати методику аналізу термінів; 2) аналізувати, оцінювати та пояснювати різні аспекти взаємодії мови та суспільства в історії та сьогоденні; 3) моделювати структуру термінологічного поля та визначати його склад; 4) аналізувати мовну специфіку різних жанрів наукового стилю; 5) виявляти типові відхилення від мовних норм у наукових працях різних жанрів; 6) застосовувати набуті знання в написанні курсових, дипломних і магістерських робіт; 7) користуватися різним и видами термінологічних словників.
Ключові слова	Термін, термінологія, терміносистема, термінологічне поле, семантична група, гіперо-гіпонімія, синонімія, антонімія, мовна політика, мовна ситуація, форма існування мови, форма міксації мов, мовний закон, мовний контакт, білінгвізм, багатомовність, статус мови, однокомпонентний термін, багатоконпонентний термін, термінологічна лакуна.

	Жанр наукового мовлення, культура мови, наукове мовлення, науковий стиль, підстиль, фахова мова.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Курс української лексикології та лексикографії, діалектології, загального мовознавства, курс «Соціолінгвістика: наука про мову та суспільство», культура мови, стилістика, історія української літературної мови
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Курс «Термін, мова і суспільство» передбачає застосування таких методів: зіставний – сприяє розкриттю спільних і відмінних ознак структури та семантики термінів; структурний, зокрема аналіз за безпосередніми складниками – дослідженню структурних особливостей термінів, а саме ознак морфемної структури однокомпонентних термінів, набору терміноелементів та структурних моделей, за якими утворено дво-, три- і 10 багатоконпонентні терміни. Компонентний аналіз використано для виокремлення семантичних груп шляхом розкриття семантичної структури термінів, визначення тотожностей і відмінностей семантичного змісту базового терміна та всіх інших одиниць тієї чи іншої групи, а також для виявлення спільних ознак змісту базових термінів різних семантичних груп. Місце кожного терміна та парадигматичні відношення між ними в складі семантичної групи розкрито за допомогою протиставлення одиниць на основі наявності чи відсутності певної диференційної ознаки (прийом опозицій). За допомогою процедури ступінчастої ідентифікації визначено ієрархію одиниць термінологічних полів, тобто змодельовано склад їхніх структурних елементів – ядра, насколядерної зони, периферії. Елементи кількісного аналізу посприяли встановленню продуктивності різних структурних моделей термінів, а також розкриттю тенденцій формування термінологічних полів.

<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми, проєктор</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Реферат: 10% семестрової оцінки ; максимальна кількість балів 10 • Збір ілюстративного матеріалу 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10; • модулі: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів письмових робіт (впродовж семестру за виступи з доповідями та рецензіями на семінарі, участь в обговоренні. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<p>Предмет і завдання спецкурсу. Термін і терміносистема, ознаки терміна. Структурно-словотвірні особливості термінів української мови. Лексико-семантичні особливості термінів. Теорія термінологічного поля. Поняття семантичної групи, склад і структура. Дефініція терміна, її роль і особливості формування. Предметне поле соціолінгвістики. Формування терміносистеми соціолінгвістики. Терміни на позначення різновидів мови. Терміни на позначення форм міксації мов. Терміни на позначення статусу мов. Терміни на позначення мовної ситуації. Терміни на позначення взаємодії мов. Терміни на позначення мовних заходів в державі.</p>

	<p>Терміни на позначення законодавчих дій щодо вжитку мов. Наукове мовлення як об'єкт дослідження. Основні етапи розвитку наукового стилю сучасної української літературної мови. Усна і писемна форма наукового мовлення. Поняття «культура наукового мовлення». Ознаки, особливості і функції наукового стилю. Типологія висловлювань у науковому стилі. Опис, розповідь, міркування в науковому мовленні. Науковий доказ. Тези, аргументи, висновки. Підстили наукового стилю та їх жанрові різновиди. Власне науковий підстиль та його жанри: монографія, дисертація, стаття, курсова робота, магістерська робота. Науково-навчальний, науково-інформативний, науково-довідковий підстили та їхні жанрові різновиди. Мовні засоби наукового тексту. Загальнономовна, загальнонаукова й термінна лексика в науковому тексті. Вимоги до терміновжитку в науковому тексті. Національномовна специфіка українського наукового терміна. Відродження репресованих термінів. Роль та місце іншомовних термінів у різних терміносистемах. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового тексту. Різні частини мови в науковому тексті. Типологія речень у науковому стилі. Типові відхилення від морфологічних і синтаксичних норм у наукових текстах. Проблеми збереження української мовної своєрідності наукового тексту. Проблеми творення і функціонування назв процесових понять. Відродження репресованих термінів. Росіянізми, англіцизми (американізми), інтернаціоналізми в сучасному науковому тексті. Синонімія і варіантність у сучасній українській науковій термінології.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання /год	Термін виконання
	МОДУЛЬ I				
1 т. 2 год.	Теоретико-методологічні засади дослідження термінів. Поняття терміна, терміносистеми, термінологічного поля.	лекція	Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу) : монографія . Київ : Логос, 2006. С.7; Ермоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Тлумачний словник лінгвістичних термінів / ред. С. Я. Ермоленко. Київ : Либідь, 2001. С. 183; Панько, Т. І., Кочан, І. М., Мацюк, Г. П. Українське термінознавство : підручник. Львів: Світ, 1994. С. 146.		Лютий 2024 р.
2 т. 2 год.	Структурно-словотвірні особливості терміна. Суфіксація, префіксація, основоскладання, словоскладання, аббревіація. Структурні моделі терміна. Особливості терміносполук.	лекція	Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : навч. посібник. Київ : Вища шк., 1999. 207 с.; Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація : монографія. Київ : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. 297 с.; Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові : монографія. Київ : Наук. думка, 1984. 251 с.		
3 т. 2 год.	Лексико-семантичні особливості терміна. Синонімія, антонімія, гіперо-гіпонімія в термінології.	лекція			

4 т. 2 год.	Методика поетапного моделювання термінологічних полів.	лекція	Бондар О. І. Система і структура функціонально-семантичних полів темпоральності в сучасній українській літературній мові. Функціонально-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... докт. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 1998. 33 с.; Єрмоленко С. С. Про деякі функціонально-структурні характеристики темпоральних мікрополів. Мовознавство. 2003. № 4. С. 38–47; Іваненко Н. В. Лексико-семантичне поле добро в українській та англійській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2007. 20 с.; Фабіан М. П. Етикетна лексика в українській, англійській та угорській мовах. Ужгород : Інформа.-видавн. агентство "ІВА", 1998. 256 с.		
5 т. 2 год.	Структурна організація семантичних груп «статус мови», «мовний закон»	лекція	Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23. Селіванова О. Проблема форм міксації мов у соціолінгвістиці. <i>Мова і суспільство</i> , 2011. Вип. 2. С. 4-6. Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Львів : Світ, 1994. С. 6-7. Ставицька Л., Труб В. Суржик: суміш, мова, комунікація. <i>Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти</i> : зб. наук. пр. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. С. 58. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен. С. 63. URL: http://www.ji.lviv.ua/n35texts/35-zmist.htm .		
6 т. 2 год.	Структурна організація семантичних груп «форма міксації мови», «форма існування мови»	лекція	Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23. Селіванова О. Проблема форм міксації мов у соціолінгвістиці. <i>Мова і суспільство</i> , 2011. Вип. 2. С. 4-6. Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Львів : Світ, 1994. С. 6-7. Ставицька Л., Труб В. Суржик: суміш, мова, комунікація. <i>Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти</i> : зб. наук. пр. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. С. 58. Масенко Л. Суржик як соціолінгвістичний феномен. С. 63. URL: http://www.ji.lviv.ua/n35texts/35-zmist.htm .		
7 т. 2 год.	Структурна організація семантичних груп «мовна ситуація», «мовна політика»	лекція	Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. С. 58. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : Підручник. Полтава : Довкілля. Київ, 2006. С. 338.		

			Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. Київ : Вища шк., 1974. С. 273. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1966. С. 6.		
8 т. 2 год.	Тема 8. Структурна організація семантичних груп «мовний контакт», «двомовність»	лекція	Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. С. 23. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. С. 58. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : Підручник. Полтава : Довкілля. Київ, 2006. С. 338. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. Київ : Вища шк., 1974. С. 273. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1966. С. 6.		
	Модуль II				
9 т. 2 год.	Предмет і завдання спецкурсу. Наукове мовлення як об'єкт дослідження. Основні етапи розвитку наукового стилю сучасної української літературної мови. Усна і писемна форма наукового мовлення. Поняття «культура наукового мовлення».	лекція	Семеног О.М. Культура наукової української мови. К., 2010		
10 т. 2 год.	Типологія висловлювань у науковому стилі. Опис, розповідь, міркування в науковому мовленні. Науковий доказ. Тези, аргументи, висновки.	лекція	Семеног О.М. Культура наукової української мови. К., 2010		
11 т. 2 год.	Підстили наукового стилю та їх жанрові різновиди. Власне науковий підстиль та його жанри: монографія, дисертація, стаття, курсова робота, магістерська робота. Науковонавчальний, науково-інформативний, науководовідковий підстили та їхні жанрові різновиди.	лекція	Семеног О.М. Культура наукової української мови. К., 2010		
12 т. 2 год.	Мовні засоби наукового тексту. Загальнономовна, загальнонаукова й термінна лексика в науковому тексті.	лекція	Семеног О.М. Культура наукової української мови. К., 2010 Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси Масенко. К, 2005.		

13 т. 2 год.	Вимоги до терміновжитку в науковому тексті. Національномовна специфіка українського наукового терміна. Відродження репресованих термінів. Роль та місце іншомовних термінів у різних терміносистемах.	лекція	Семенов О.М. Культура наукової української мови. К., 2010 Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси Масенко. К, 2005.		
14 т. 2 год.	Морфологічні та синтаксичні особливості наукового тексту. Різні частини мови в науковому тексті. Типологія речень у науковому стилі. Типові відхилення від морфологічних і синтаксичних норм у наукових текстах.	лекція	Семенов О.М. Культура наукової української мови. К., 2010		
15 т. 2 год.	Проблеми збереження української мовної своєрідності наукового тексту. Національномовна специфіка українського наукового терміна. Проблеми творення і функціонування назв процесових понять. Відродження репресованих термінів. Росіянізми, англіцизми (американізми), інтернаціоналізми в сучасному науковому тексті.	лекція	Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси Масенко. К, 2005.		
16 т. 2 год.	Сучасні проблеми термінної лексикографії.	лекція	Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. За ред. Лариси Масенко. К, 2005. Боднар О.І., Карпенко Ю .О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова. К., 2005.		

